nistratiiv-kohtu poole pöörduda linnavolikogu või linnavalitsuse seadusevastaste otsuste, määruste ja korralduste vastu.

Seega oli uues linnaseaduses kadunud kõikvõimas kuberner, oli kadunud protestide ja läbivaatamise kord kubermangu linna-asjade komisjonis, nende asemel toimisid keskvalitsuse esindaja järelevalve-funktsiooni teostajana ja kohus. Linna-omavalitsus tunnustati iseseisvaks temale kuuluvate riiklikkude ülesannete teostamisel koha peal. Ainult seaduslikkuse seisukohalt painutati tema otsused kontrolli alla. — Linna-omavalitsuse ülalpidamiseks andis 1917. a. 29. IX. seadus kaunis avarad tuluallikad. Kuigi maksustamise ülem-määrad olid seaduses ette nähtud, oli linna-omavalitsustele siiski teatav vabadus jäetud nende määramiseks. Linna-valitsuse väljaminekud olid jaotatud sunduslikeks ja mittesunduslikeks. Viimaseid võis teha, kui esimesed kaetud. Kõik tulud ja kulud pidid eelarves ette nähtud olema. Volikogu pidi eelarve kinnitama 1. detsembriks. Keskvalitsuse esindaja võis üldisel alusel eelarve vastu protesti tõsta administratiiv-kohtus. Eelarveid kuulutati kohalikes ametlikes ajalehis või avaldati mõnel muul viisil.

Vene Ajutise Valitsuse poolt 1917. a. maksmapandud linna-omavalitsuse juriidiline alus on maksev ka praegu nende muudatustega, mis on tehtud juba Eesti seadusandluse poolt. Muudatused puudutavad esiteks valimisseadust (R. T. 1920, nr. 147/148 ja 219/220; sealsamas 1921. a., nr. 3), teiseks linnaseadust järelevalve-osas (R. T., 1919. a., nr. 78) ja kolmandaks linna sissetulekute ja väljaminekute seadust (R. T. 1920. a., nr. 61/62 ja 1921. a., nr. 3). Kuid kõik need muudatused ei puuduta põhimõtteid. Neis on küll tunda keskvalitsuse võimu kõvendamise tendentsi, kuid nii vähe märgatavalt, et selles pole mingit hädaohtu linna-omavalitsusele. — Linnavolikogu valimisseaduses ettevõetud muudatuse tagajärjel on muu seas mõned kodanikkude liigid valimisõiguse kaotanud (näit. pimedad, kurttummad, pillajad jne.), kuna aga teised senini sellest ilma olnud on selle omandanud (politseiteenistuses olevad isikud, mungad jne.), milles järjelikult ei või näha üldise valimisõiguse piiramist. Teised muudatused on kõik tehnilist laadi, mis aina täiendavad Vene Ajutise Valitsuse linnavolikogu valimisseadust. Valimisi toimetatakse laupäeval ja pühapäeval.

Volikogu volituste kestus määratakse seadusandluse teel (harilikult 3 aasta peale). Omavalitsuse ajutise järelevalve-seaduse järele kuulub järelevalve linna-omavalitsuse tegevuse seaduslikkuse üle siseministrile. Selle järelevalve teostamiseks saadetakse temale linnavolikogu protokollidest ärakirjad 7 päeva jooksul peale koosoleku lõppu. Siseministril on õigus linnavolikogu otsust seisma panna ja esineda administratiiv-kohtus protestiga 2 nädala jooksul (eelarve protestimise korral — 1 kuu). Peale selle kui siseminister leiab revideerimisel või muul teel saadud andmete põhjal linnavalitsuste tegevuses seaduse rikkumist, millel kuriteo tunnused puuduvad, annab ta sellest vastavale linna-omavalitsusele teada ja määrab tähtaja seadusliku korra maksmapanemiseks. Kui määratud tähtaja jooksul pole seaduse rikkumise kõrvaldamisest teatatud, on siseministril õigus 2 nädala kestes pärast tähendatud tähtaja lõppu pöörduda sellekohase protestiga administratiiv-kohtusse ja protestitud tegevust kuni kohtu otsuseni seisma panna. Linna-omavalitsuse valitud ja nimetatud ametnikke võib siseminister järelevalve teostamisel leitud kuritegude eest kohtu alla andmise korral ajutiselt ametist tagandada kuni asja otsustamiseni kohtus. Tagandatud ametnikkude asemele määrab ta tarbekorral seniks asetäitjad, kuni vastava linna-omavalitsuse poolt on asetäitjad valitud või nimetatud. (Selles seaduses tundub keskvalitsuse võimu kõvendamise tendentsi.)

Tartu, lk. 465